

Univerzita Hradec Králové
Ústav sociální práce

Bakalářská práce

2016

Eduard Hanousek

Univerzita Hradec Králové
Ústav sociální práce

**Volnočasové aktivity seniorů v domovech
pro seniory**
Bakalářská práce

Autor: Eduard Hanousek
Studijní program: Volnočasové aktivity seniorů v domovech
pro seniory
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Vedoucí práce: PhDr. Martin Smutek, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Eduard Hanousek
Studium: U13201
Studijní program: B6731 Sociální politika a sociální práce
Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Název bakalářské práce: **Volnočasové aktivity seniorů v domovech pro seniory**
Název bakalářské práce AJ: The leisure time activities of seniors living in senior houses

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Záměrem bakalářské práce bude rozbor volnočasových aktivit, kterým se věnují senioři v domovech pro seniory. Bude se jednat o výzkum (studium dokumentů a kvalitativní interview) na téma způsobu využití volného času ve třech domovech pro seniory (Domov pro seniory v Hradci Králové Domov U Biřičky, DD Albrechtice n. O., DD Charitní dům Zdislava v Třebechovicích p.O., s náhradní volbou DD Týniště n.O.). Praktická část se zaměří na možnosti inovací volnočasových aktivit a na bariéry, které brání v pořádání těchto aktivit. V potaz budou brány jak činnosti, které nabízejí jednotlivá zařízení ke zlepšení fyzické kondice, tak aktivity zaměřené na zlepšení psychické kondice seniorů. Výzkumné metody: kvalitativní studie, technika studia dokumentů a interview.

HOLCZEROVÁ, V., DVOŘÁČKOVÁ, D. Volnočasové aktivity pro seniory. WALSH, D. Skupinové hry a činnosti pro seniory. SUCHÁ, J.; JINDROVÁ, I.; HÁTLOVÁ, B. Hry a činnosti pro aktivní seniory.

Garantující pracoviště: Katedra sociální práce a sociální politiky,
Ústav sociální práce
Vedoucí práce: PhDr. Martin Smutek, Ph.D.
Oponent: JUDr. Miroslav Mitlöhner, CSc.
Datum zadání závěrečné práce: 4.12.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Třeběchovicích pod Orebem dne 23. 3. 2016

.....
Eduard Hanousek

Abstrakt

HANOUSEK, Eduard. *Volnočasové aktivity seniorů v domovech pro seniory*. Hradec Králové, 2015. 59 s. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Ústav sociální práce. Vedoucí práce: PhDr. Martin Smutek, Ph.D.

Tato bakalářská práce je rozdělena na dvě části a to na část teoretickou, kde se seznámíme s pojmy, které úzce souvisí s daným tématem, a část praktickou, která se zabývá tím, jaké volnočasové aktivity nabízejí jednotlivé vybrané domovy pro seniory, jak se jejich nabídka mezi sebou liší a zda se tyto nabídky (teorie) opravdu uskutečňují (praxe). Hlavním cílem tohoto výzkumu je zjistit, jaká je spokojenost klientů s těmito nabídkami. Další podrobnější cíle zkoumání s tím spojené jsou rozpracované v praktické části práce. Výzkum jsem provedl ve třech domovech pro seniory: v domově pro seniory Domov U Biřičky v Hradci Králové, v domově pro seniory v Geriatrickém centru v Týništi nad Orlicí a v Domově důchodců Charitní dům Zdislava v Třebechovicích pod Orebem.

Klíčová slova: stáří, aktivizace, domov pro seniory.

Abstract

HANOUSEK, Eduard. *The leisure time activities of seniors living in senior houses*. Hradec Králové, 2015. 59 p. Bachelor Degree Thesis. University of Hradec Králové. Leader o Bachelor Degree Thesis: PhDr. Martin Smutek, Ph.D.

This bachelor's dissertation is divided into two parts – the theoretical part dealing with terms closely associated with discussed theme and the practical part presenting the offers of leisure-time activities in the particular retirement homes, the differences in their offers and the implementation (reality) of these offers (theory). The main aim of this thesis is to ascertain seniors satisfaction with these leisure-time activities offers. There are other detailed aims of this research worked up in the practical part of this thesis. I performed my research in three retirement homes: retirement home Domov U Biřičky in Hradec Králové, retirement home in Geriatric centre in Týniště nad Orlicí and retirement home Charity house Zdislava in Třebechovici pod Orebem.

Keywords: old age, activation, retirement home.

Obsah

Úvod.....	9
1 Stáří a stárnutí	11
1.1 Biologické stáří	12
1.2 Sociální stáří	12
1.3 Kalendářní stáří.....	12
2 Aktivizační činnost v domovech pro seniory	14
2.1 Zooterapie	15
2.1.1 Canisterapie	15
2.2 Muzikoterapie	17
2.3 Arteterapie	17
3 Domovy pro seniory	20
3.1 Domov U Biřičky.....	21
3.1.1 Historie.....	21
3.1.2 Cílová skupina	22
3.1.3 Aktivizační programy	23
3.2 Domov důchodců ChD-Zdislava	24
3.2.1 Historie.....	24
3.2.2 Cílová skupina	25
3.2.3 Aktivizační programy	25
3.3 Geriatrické centrum – domov pro seniory	27
3.3.1 Historie vzniku Geriatrického centra	27
3.3.2 Cílová skupin	28
3.3.3 Aktivizační programy	29

4	Výzkumné šetření	31
4.1	Stanovení dílčích cílů výzkumu.....	31
4.2	Charakteristika nositelů potřebných informací.....	33
4.3	Výzkumné metody a techniky	33
4.3.1	Shrnutí otázek položených v rámci rozhovoru	34
4.4	Organizace vlastního výzkumného šetření	35
5	Interpretace k jednotlivým dílčím cílům.....	37
5.1	K dílčímu cíli 1	37
5.1.1	Shrnutí dílčího cíle 1	45
5.2	K dílčímu cíli 2	46
5.2.1	Shrnutí dílčího cíle 2.....	48
5.3	K dílčímu cíli 3	48
5.3.1	Shrnutí dílčího cíle 3.....	54
	Závěr	55
	Seznam použité literatury	57
	Seznam použitých zkratk	59
	Seznam tabulek	59
	Seznam příloh	59

Úvod

Má bakalářská práce je zaměřena na volnočasové aktivity seniorů v domovech pro seniory, přesněji řečeno na nabídku aktivizačních činností, které tyto domovy organizují.

Toto téma jsem si zvolil záměrně, jelikož se této činnosti dobrovolně věnuji více než 14 let. Mezi seniory jsem strávil velkou spoustu času, kterého ani na okamžik neližuji. Nejčastěji jsem působil v Domově U Biřičky v Hradci Králové. Zde jsem osobně poznal, jak tito lidé dovedou být vděční za to, když se jim někdo věnuje – například formou obyčejného rozhovoru či pořádáním zábavných posezení, kdy jsem si s nimi mohl nejen vyprávět, ale společně jsme si mohli i zazpívat písničky, které sami znali. O to více mne pak potěšilo, když mi po takovémto posezení přítomní senioři, ale i ošetřující personál, sdělili, že se jim to moc líbilo a že se těší na další setkání. Podle mne to, že se lidé už jen na něco těší, má pozitivní vliv na jejich psychiku, a o to více, když se právě jedná o seniory v těchto domovech.

Hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit, jak jsou senioři spokojeni s nabídkou aktivizačních činností v jednotlivých zařízeních, a zároveň nabídnout poznatky a zjištění managementu zmíněných institucí k aktualizaci nabídky volnočasových programů a aktivizačních kurzů. Dílčí cíle jsou zaměřeny na časovou dotaci, četnost, velikost skupin, oblibu či možnosti doplnění nabídky, jakou formou jsou informováni o nabídce volnočasových aktivit, ochotu personálu a dále pak na analýzu dokumentů k danému tématu.

Výzkum je proveden formou kvalitativního rozhovoru. K této metodě bych například zmínil zajímavý názor Jana Hendla (2005, s. 49), autora knihy Kvalitativní výzkum o metodologii výzkumné práce, kde uvádí, že neexistuje jediný uznávaný způsob jak vymezit nebo dělat kvalitativní výzkum. Zároveň zde také cituje, co se týče kvalitativního výzkumu, významného metodologa Creswella (1998, s. 12). Cituji:

„Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“

Tuto metodu jsem zvolil z důvodu větší otevřenosti klienta při rozhovoru než při získávání dat z anonymního dotazníku.

Výzkumné šetření se ale skládá ze dvou výzkumných technik. Jedna je již zmíněná forma, tj. forma dotazů a odpovědí na dané otázky. Druhou formou je studium dostupného materiálu týkajícího se nabídky aktivizačních programů jednotlivých zařízení (v tomto případě se jedná o tři domovy pro seniory). Zde jsem použil také tzv. komparativní metodu, která spočívá v porovnávání, srovnávání, studiu shod, podobností, ale zároveň i rozdílů.

Výsledky tohoto výzkumu by mohly být cenným podmětem pro zlepšení dosavadní aktivizační činnosti v jednotlivých zařízeních.

1 Stáří a stárnutí

Haškovcová (2010, s. 16) k tématu stáří a stárnutí například uvádí, že vymezení pojmu stáří je velmi složité. Jedním ze známých a uznávaných tvrzení je, že každý člověk stárne. Stárnutí a stáří je jedna z jistot, kterou máme všichni, stejně jako smrt. V mladém věku se o stáří a stárnutí lidé nezajímají. Mladí lidé stáří chápou jako něco velice vzdálené, šedé a nudné. Ať chceme nebo ne, stejně nás tento fenomén jednou dostihne. Jsou sice lidé, kteří se snaží tento fakt posunout a oddálit např. plastickou operací nebo tím, že se chovají jako mladí lidé, i když v jejich případě je toto chování již směšné. Postupem času zjišťujeme, že každodenní aktivitu nelze zvyšovat do nekonečna. Přidává se únava, začínáme si všimnout věcí, jakými jsou např. úmrtí spolužáka na infarkt nebo to, že kamarádka postihla těžká nemoc. Tyto první signály můžeme už zaznamenávat jako čtyřicátníci. V pětapadesáti si uvědomíme, že většinu času jsme již prožili. Mladí lidé nás začnou postupně zařazovat do starší generace. Kolem padesátky, označované odborníky jako „poledne stáří“, se mimo únavy a určitého stereotypu začínají objevovat myšlenky na důchodový věk. Člověk si začíná plánovat, co bude dělat v důchodu – např. zahrádkaření, turistiku, chataření či další spoustu koníčků, na které do té doby neměl tolik času. Poté nadejde čas, kdy odejdeme na zasloužilý odpočinek, a člověk si začne užívat důchodového věku. Odchod do důchodu by neměl být brán jako odložení člověka „do starého šrotu“. Měl by dál žít plnohodnotným životem.

Dagmar Dvořáčková (2012, s. 10) ve své knize Kvalita života seniorů v domovech pro seniory k otázce stárnutí a stáří udělala celkový souhrn názorů odborníků k této problematice. Tak například zde uvádí názor autorů knihy Gerontologie V. Pacovského a H. Heřmanové – citují: „*Pod pojmem stárnutí se nejčastěji rozumí souhrn změn ve struktuře a funkcích organismu, které se projevují zvýšenou zranitelností a poklesem výkonnosti jedince.*“ Dále je zde další definice od Mühlpachra, který se vyjádřil o stárnutí tak, že stárnutí je individuální, asynchronní a jednotlivé systémy i funkce organismu stárnou nerovnoměrně. A ještě zde uvedu jednu definici z této knížky, kdy Pacovský uvádí, že stárnutí lze považovat za přechodnou vývojovou periodu mezi dospělostí a stářím.

Dále zde autorka knihy uvádí, že definovat pojem stárnutí a stáří je velice komplikované a že v různé literatuře se objevují i různé definice, které pohlíží na stáří z mnoha hledisek a pohledů.

Podle Štílece (2004, s. 12) stáří není o tom, kolik je člověku let, ale v jakém jsme duševním a fyzickém stavu, prostě jak se cítíme. Psychologové tvrdí, že je člověk tak starý, jak staře myslí. Celkově řečeno, pokud je schopen se pořád učit novým věcem, tím i získávat nové skutečnosti a zároveň se jimi i nechat ovlivňovat, popřípadě snášet i odlišné názory, lze mluvit o tom, že takový člověk je pořád relativně mladý.

Stárnutí je přirozený biologický proces, který se projevuje sníženou adaptační schopností organismu a úbytkem funkčních rezerv. Běžně se setkáváme s tím, že lidé stejného kalendářního věku mají rozdílný biologický věk. Odborníci v gerontologii uvádějí, že o délce života rozhodují ze 60–70 % genetické faktory a ze 30–40 % vnější podmínky.

Další definici stárnutí a stáří a zároveň jeho rozdělení uvádí ve své knize Mühlpachr (2004, s. 19–20):

1.1 Biologické stáří

Biologické stáří se projevuje tělesnými změnami, změnou jednotlivých tělesných funkcí, vyšším výskytem chorob, které se vztahují právě k vyššímu věku. Určení biologického stáří je problematické z důvodu, že stejně staří lidé se mohou lišit svým zdravotním stavem a kondicí.

1.2 Sociální stáří

Jedná se o událost, při níž dochází ke změně dosavadního způsobu života, kdy člověk odchází do starobního důchodu. Jedná se tedy o sociální záležitost.

1.3 Kalendářní stáří

Jedná se o dosažení určitého věku a biologické změny s tím spojené.

Dále se v této knize od Mühlpachra (2004, s. 21) můžeme dočíst o dalším rozdělení podle WHO:

Stáří podle Světové zdravotnické organizace (WHO):

- a) 60–74 let: rané stáří
- b) 75–89 let: pokročilý věk, vlastní stáří
- c) 90 a více: vysoký věk, dlouhověkost

Současné orientační členění stáří dle autorů Z. Kalvacha a Z. Mikeše (2004, s. 47):

- a) 65–74 let: mladí senioři – problematika penzionování, volného času, aktivit, seberealizace
- b) 75–84 let: staří senioři – problematika adaptace, tolerance zátěže, specifického stonání, osamělosti
- c) 85 a více: velmi staří senioři – problematika soběstačnosti a zabezpečení

2 Aktivizační činnost v domovech pro seniory

Domovy pro seniory zajišťují v rámci svých aktivizačních činností mimo jiné i volnočasové a zájmové činnosti.

(Vyhláška 505/2006 Sb., Domov pro seniory, §15, písmeno g, ze dne 15. listopadu 2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.)

Aktivizační činnosti mohou být zaměřené na fyzickou a psychickou kondici. Jedná se např. o pořádání různých kulturních, společenských či sportovních činností. Cílem je hlavně zlepšení fyzické kondice, zapojení se do různých zájmových činností (kroužků) a zároveň s tím spojená terapeutická činnost, jako je vaření a pečení, kreslení, malování, různé modelování s hmotou, pletení, háčkování, vyšívání, navlékání korálků, vázání různých uzlů atd.; z oblasti trénování paměti např. luštění křížovek, Sudoku, kvízy, hraní pexesa atd. Dále je to možnost účastnit se kulturních vystoupení z oblasti hudby, divadla, estrádních vystoupení, vystoupení dětí z mateřských či základních nebo uměleckých škol apod. Dále se také může jednat o pořádání vzdělávacích programů, čtení a poslech beletrie, sledování televize, poslech pořadů v rádiu, sledování filmů z DVD, možnost věnovat se náboženské činnosti (např. je-li v domově pro seniory kaple, kde se slouží mše svatá nebo se konají bohoslužby), pořádání oslav narozenin, dále možnost věnovat se zahrádkaření, pořádání zájezdů a výletů a další.

V následujících kapitolách se chci zmínit o třech terapiích, které jsem si vybral z důvodu, že patří mezi nejvyužívanější terapie v rámci aktivizačních činností v domovech pro seniory, a proto je chci podrobit zkoumání, a dále také z osobních zkušeností. Zprv jde o zooterapii, konkrétně o canisterapii, s kterou se často můžeme setkávat v domovech pro seniory. Osobně jsem v rámci své dobrovolnické činnosti v domově pro seniory měl možnost vidět takového psa, který měl zkoušky k této činnosti a pod odborným dohledem pozitivně působil svojí přítomností na klienty tohoto zařízení. Lidé, s kterými jsem hovořil, si to nemohli vynachválit. Navíc jsem sám měl 10 let psa a osobně mohu potvrdit, jaký pozitivní vliv má společnost psa na člověka. Dále jsem si vybral muzikoterapii, jelikož sám docházím do domova pro seniory, kde hrají a společně se seniory zpíváme písničky, které znají. No a do třetice se zmiňuji o arteterapii, jelikož jsem dlouhou dobu dojížděl do Domova U Biřičky za jedním klientem, který se této činnosti aktivně věnoval (bohužel již zemřel).

2.1 Zooterapie

Jedná se o terapeutickou metodu, kde je využito pozitivního působení zvířete na člověka, a to jak na jeho fyzickou, tak i psychickou stránku. V zooterapii se nejčastěji používá pes a kůň. Dále to může být kočka, ovce, králík, morče, koza, ptactvo atd. Se zooterapií se můžeme setkat v psychiatrických léčebnách, domovech pro seniory, léčebnách dlouhodobě nemocných, nemocnicích, kojeneckých ústavech, školkách a školách, nápravných zařízeních apod.

2.1.1 Canisterapie

Podle Matouška (2003, s. 241) tato terapie využívá pozitivních účinků na základě vztahu mezi člověkem a zvířetem, v tomto případě mezi člověkem a psem. Tento druh terapie je veden pod odborným dohledem odborníka, kdy klient či klienti přichází do kontaktu se psem, který musí mít složené zkoušky k tomuto účelu. Bylo prokázáno, že při tomto kontaktu dochází ke zlepšení jak psychického, tak i tělesného stavu člověka. Jedná se například o lepší zvládání stresových situací, pozitivně působí na denní režim klienta, aktivizuje jeho činnost, zlepšuje komunikaci, podporuje mezilidské vztahy, umožňuje vazbu na asistenčního psa jako na jinou živou bytost.

Lenka Galajdová (2011, s. 167) v knize Canisterapie píše o canisterapii, jako o léčbě pomocí psa. Tento způsob léčby přináší mnoho pozitivního tomu, komu je tento druh léčby určen. Může se jednat o dítě, dospělého nebo starého člověka. Mohou mít různá postižení, mohou být nemocní nebo se může jednat o osamocené lidi. Canisterapie je jen jedna, ale má hodně způsobů provádění. Např. se může jednat o canisterapii léčebnou neboli terapeutickou, dále o canisterapii asistovanou čili povzbuzující, která zvyšuje zájem o dění, také pak o canisterapii výzkumnou.

Canisterapie – tento název je složen ze slov canis – pes a terapie – léčení. Někde se dokonce uvádí, že „canisterapie je léčba lidské duše psí láskou“, jinde zase, že „canisterapie je způsob terapie, která využívá pozitivního působení psa na zdraví člověka“.

Canisterapie se hlavně využívá v těchto případech:

- a) Mentální postižení – k udržení delší pozornosti, při nácviu jemné a hrubé motoriky, k podpoře a rozvoji fantazie, sblížení se s okolím, k pocitu bezpečí, zlepšení komunikativnosti, pocitu ochrany, přítomnosti kamaráda a společníka.
- b) Tělesné postižení – využívá se k rehabilitaci, kdy pes motivuje postiženého ke cvičení, odvádí pozornost od vlastního postižení, postižený nemá pocit osamělosti, dochází ke zlepšení komunikace s okolím.
- c) Smyslové postižení – jedná se jak o sluchově postižené, tak i o zrakově postižené lidi. Dodává pocit bezpečí, snižuje strach a stres z neznámého prostředí, zvyšuje sebedůvěru postiženého.
- d) Autismus – pes zde působí jako prostředník mezi postiženým a okolním světem. Přispívá také k lepší duševní rovnováze a odstraňuje pocit osamění.
- e) Epilepsie – pes zde působí jako zklidňující faktor, díky němuž může docházet ke snížení počtu záchvatů, dodává pocit bezpečí. Někteří pejsci dokáží předvídat tyto epileptické záchvaty a mohou na ně včas upozornit.
- f) Psychologická a psychiatrická onemocnění – zde pejsek zlepšuje komunikaci mezi pacientem a ošetřujícím personálem, má schopnost odvracet pozornost pacienta od svojí nemoci, snižuje u pacientů apatii, otupělost a pasivitu. Také se využívá při léčbě drogově závislých, týraných a zneužívaných dětí.
- g) Logopedie – zde pes pomáhá při nácviu správné výslovnosti a zároveň při rozšiřování slovní zásoby.
- h) Geriatrie – zde mohou pejsci nabídnout starým a opuštěným lidem přátelství, lásku, pocit vzájemné potřeby a respektování. Člověk má též lepší pocit bezpečí. Pes odstraňuje pocit osamění, pomáhá překonávat deprese, zlepšuje komunikaci a pomáhá při navazování kontaktu s okolím (Canisterapeutické centrum Zlín, 2015 [online]).

2.2 Muzikoterapie

Podle Matouška (2003, s. 115) je muzikoterapie terapeutický program, který je založen na hudbě. Lze ho rozdělit na receptivní a produktivní muzikoterapii. Rozdíl je v tom, že receptivní muzikoterapie je založena na poslechu hudby, při které se má člověk vhodně naladit či uvolnit. Produktivní muzikoterapie je oproti tomu založena na aktivním přístupu klienta, například při hře na hudební nástroj či zpěvu. Zde má možnost projevit svou náladu, emoce, city apod.

Podle Romanowské (2005, s. 75) má muzikoterapie na člověka blahodárný vliv. Již po 10 minutách, jak ukázaly výzkumy, je člověk schopen se uvolnit, uklidnit, potlačují se negativní emoce, zlost, zklidní se mu srdeční činnost, ustupuje únava a usnadňuje odpočinek. Muzikoterapie se používá též při léčení různých nemocí, jelikož stimuluje a podporuje odolnost organismu.

Walsh (2005, s. 125) píše o hudbě toto: *„Schopnost vnímat hudbu a mít z ní radost se mnohdy udrží i tehdy, když schopnosti jiné už zmizely v nenávratnu. Poslech je činnost nenáročná a v mysli lidí může vyvolat četné vzpomínky. Hudba podněcuje představivost a jediná skladba může stimulovat mnohé myšlenky a city.“*

Dle Štilce (2004, s. 123) je muzikoterapie metoda, která má prokazatelně pozitivní vliv na člověka. Díky ní se může změnit náš pohled na svět, dále může pozitivně působit na naše chování a jednání a také má pozitivní účinky v oblasti prevence nebo léčení psychických poruch.

2.3 Arteterapie

Caseová a Dalleyová (1995, s. 9) píší, že mezi psychoterapeutické postupy řadíme také arteterapii. Opírá se o výtvarné projevy klientů jako o hlavní léčebný prostředek. Arteterapie se vyvíjí zhruba sto let, ale teprve od druhé světové války se této výtvarné techniky používá k léčbě psychických poruch, a to většinou v kombinaci s jinými psychoterapeutickými postupy.

Co se týče arteterapeutických technik, můžeme jmenovat např. širokou škálu kreslení a malování na papír, ať již obyčejnou tužkou či barvami, dělání různých koláží z výstřižků, modelování, sestavování různých přírodních materiálů atd. Této techniky se může použít při práci s jednotlivcem, tak i ve skupině.

Arteterapeutické metody se využívá hlavně k tomu, aby se klientům usnadnila možnost vyjadřování jejich pocitů. Zároveň také velice záleží na zkušenosti terapeuta, který díky této technice získává důležité informace o psychickém stavu klienta. Terapeut by měl klienty při této výtvarné činnosti podporovat, záměr jejich produkce by měl nechat na klientech samotných. Lidí, kteří mají obavu, že neumějí kreslit nebo modelovat, by měl umět terapeut přesvědčit, že se nejedná o žádný test výtvarných dovedností, popřípadě by se měl zapojit do této činnosti společně s nimi. Arteterapie se používá zejména tam, kde klienti mají problém se slovně vyjadřovat. Mezi tyto klienty patří děti, dospívající mládež, dospělí i staří lidé. Dále jsou to lidé trpící psychózami, mentálně postižení nebo lidé, kteří oproti ostatním reagují na různé podmínky emočně. Naopak u vážně psychicky nemocných lidí, zejména při začínajícím onemocnění schizofrenií nebo v době počátečního prudkého záchvatu endogenní deprese, může arteterapie uškodit. Zkušený terapeut je ale schopen toto nebezpečí v čas rozpoznat a léčbu přerušit. Arteterapie také nemá šanci na úspěch u lidí, kteří ji odmítají, a u lidí, kteří mají nepřekonatelné zábrany k výtvarnému projevu.

Celkově se o arteterapii dá říci, že pomáhá odkrýt vnitřní svět klienta, kdy se používá jiná technika než verbální.

Šicková (2002, s. 32) ve své knize o arteterapii píše: „*Arteterapie je užité, aplikované umění ve smyslu jeho uplatnění při intervenci na pomoc postiženým, narušeným jedincům nebo skupině. Arteterapie je i vrácení člověka do stavu harmonie se sebou samým, svým okolím pomocí umění. Arteterapie představuje soubor uměleckých technik a postupů, které mají kromě jiného za cíl změnit sebehodnocení člověka, zvýšit jeho sebevědomí, integrovat jeho osobnost a přinést mu pocit smysluplného naplnění života.*“

Podle Jebavé (1997, s. 5) je arteterapie speciální léčebnou terapií, kdy prostřednictvím malování, grafiky, modelování nebo sochařské činnosti můžeme za pomoci speciálně školeného arteterapeuta působit na výchovu klienta, jeho sociální integraci nebo při komunikaci s handicapovaným jedincem. Díky této metodě jsme dále schopni dosáhnout u handicapovaného jedince lepší vnitřní relaxace, dále podporuje jeho emoční vývoj a kladné interpersonální vztahy, zbavuje ho interpsychických tenzí apod.

Arteterapie je realizována především individuálně, ale také skupinově.

Dále Jebavá (1997, s. 7) píše, že arteterapie je práce týmová, kdy arteterapeut spolupracuje s psychologem, psychiatrem nebo s pedagogem. Díky arteterapii může psycholog zpřesnit svoji diagnózu a prognózu daného klienta. Zároveň je zaměřena na rozvoj tvořivých schopností a citový rozvoj klienta.

3 Domovy pro seniory

V domovech pro seniory se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku a jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.

Tato pobytová služba obsahuje tyto základní činnosti:

- a) poskytnutí ubytování,
- b) poskytnutí stravy,
- c) pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- d) pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
- e) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- f) sociálně terapeutické činnosti,
- g) aktivizační činnosti,
- h) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

(Zákon o sociálních službách – č. 108/2006 Sb., § 49)

3.1 Domov U Biřičky

Základní údaje:

Adresa pro poštovní i osobní styk:

K Biřičce 1240

500 08 Hradec Králové

Statutární zástupce:

Ing. Daniela Lusková, MPA

Poskytovatel sociálních služeb:

registrace Krajského úřadu Královéhradeckého kraje

č.j.20012/SV/2014/Gr/SOCRE/65-3

Právní forma:

příspěvková organizace Královéhradeckého kraje

IČ: 579033

DIČ: CZ579033

Lůžková kapacita celková: 355 lůžek

Kapacita domova pro seniory: 297

Kapacita domova se zvláštním režimem: 58

Počet zaměstnanců: 193

3.1.1 Historie

O výstavbě domova důchodců bylo rozhodnuto v roce 1958, vlastní stavba dnešní budovy Ypsilonka byla zahájena v květnu 1962. Projekt budovy byl vypracován Ing. Arch. B. Petránkem roku 1960. K užívání byl objekt předán 21. ledna 1965. Vlastní uvedení do provozu bylo uskutečněno 25. a 26. ledna 1965, během těchto dvou dnů bylo přijato 123 obyvatel z bývalého Domova důchodců v Chotělicích. Dále pak bylo denně přijímáno 10–15 obyvatel z terénu. Již o několik měsíců později byla naplněna plná kapacita Domova, tehdy to představovalo 315 obyvatel. Úkolem ústavu bylo nejen zajistit lidem zdravotní péči, celodenní stravování, a ostatní běžné potřeby jako úklid, praní prádla, opravu oděvů apod., ale také zajistit kulturní vyžití obyvatel.

Obyvatelé se mohli účastnit dobrovolných pracovních aktivit v budově, na zahradě či v dílnách, kde se mohli realizovat podle vlastních možností.

V letech 1996 až 2002 probíhala rekonstrukce stávající budovy (generální rekonstrukce prádelny, kuchyňského bloku, zastřešeno místo pro nástup do sanitních vozů, vybudovány požární terasy, vytvořena nová dílna pro pracovní terapii). Rekonstrukce budovy Ypsilonka byla zařazena mezi padesát nejlepších projektů v našem regionu.

Po dvou letech výstavby byla v únoru roku 2002 otevřena i nová budova nazvaná Křížová, která v témže roce získala prestižní ocenění Stavba roku 2002.

Autory projektu jsou manželé Ing. arch. Dagmar Kovalčíková a Ing. arch. Vít Kovalčík.

V červnu až prosinci 2003 byla provedena nástavba, ve které je umístěno 18 lůžek pro klienty s těžkým zdravotním postižením. V červenci 2007 byla slavnostně otevřena druhá polovina nástavby s dalšími 18 lůžky.

V areálu Domova U Biřičky bylo 29. května 2008 slavnostně předáno do užívání pétanque hřiště, které vzniklo za finančního příspěví společnosti Královéhradecká provozní a.s. a Nadačního Fondu Veolia Voda. Hřiště mohou využívat nejen obyvatelé domova, ale i široká veřejnost.

Koncem roku 2011 byly zahájeny práce na dobudování terasy na 3. patře, tedy na oddělení domova se zvláštním režimem. Tím se rozšířili prostory určené pro klienty. Ze zrekonstruované části terasy vznikla jídelna.

3.1.2 Cílová skupina

Domov pro seniory

Poskytuje dle § 49 zákona o sociálních službách pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby.

Kapacita 297 lůžek.

Domov se zvláštním režimem

Poskytuje dle § 50 zákona o sociálních službách pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění nebo závislosti na návykových látkách, a osobám se stařeckou, Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí, které mají sníženou soběstačnost z důvodu těchto onemocnění, jejichž situace

vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Režim při poskytování sociálních služeb je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob
Kapacita 58 lůžek.

3.1.3 Aktivizační programy

Aktivizační programy jsou zde nabízeny ve třech úrovních:

1. Aktivity nejrůznějšího charakteru dle preferencí a zdravotního stavu klientů pod vedením instruktorek aktivit na každém z oddělení. Jsou to programy složené z ručních prací, skupinových cvičení, zpívání, procházek atd.
2. Zájmové kroužky – společenské hry, ruční práce, setkávání v kapli, výtvarný kroužek, hudebně-taneční kroužek, pěvecký kroužek, kroužek vaření „Kuchařinky“.
3. Nepravidelné kulturní a společenské akce, které tým útvaru sociální práce a aktivizace připravuje vždy na každý měsíc a program zveřejňuje v novinkách,

V domově probíhají také pravidelné bohoslužby církví katolické a českobratrské evangelické (Domov U Biřičky, 2015 [online]).

3.2 Domov důchodců ChD-Zdislava

Základní údaje:

Adresa:

Domov důchodců ChD-Zdislava
Týnišťská 337
503 46 Třebechovice pod Orebem

Domov důchodců ChD-Zdislava, příspěvková organizace Města Třebechovice p. O., poskytuje pobytové služby sociální péče občanům, kteří dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu nebo jim byl přiznán invalidní důchod a kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují soustavnou pomoc, která jim nemůže být zajištěna jinak.

Řídící pracovník:

Ing. Irena Dernerová

Zřizovatel:

Třebechovice pod Orebem
Masarykovo náměstí
503 46 Třebechovice pod Orebem

3.2.1 Historie

Domov důchodců je umístěn na okraji města v zástavbě mezi rodinnými domky. Jeho výstavbu iniciovala Farní charita Třebechovice pod Orebem, v roce 1995 byl dostavěn a otevřen. V současné době jeho provoz zajišťuje příspěvková organizace města Třebechovice pod Orebem. Původní zařízení mělo kapacitu 29 lůžek, po přístavbě v roce 2002 byla navýšena kapacita na 48 míst.

V roce 2008 byla zahájena zatím poslední plánovaná etapa dostavby domova. K domovu byla přičleněna sousední budova bývalého domu s pečovatelskou službou, která byla kompletně zrekonstruována a bylo upraveno 18 pokojů, společenská místnost a kaple. Z přízemí stávající budovy byli obyvatelé přestěhováni do nově opravených prostor a přízemí původní budovy bylo zrekonstruováno na obslužné zázemí, kde je nyní prádelna, šatny pro personál, přípravná pokrmů, skladovací prostory pro kuchyň.

Dále zde byly rozšířeny společenské prostory a prostory pro zájmovou činnost seniorů. V prvním patře původní budovy byly zvětšeny prostory sesterny, zastřešena terasa, čímž se zvětšila jídelna a vznikla prostorná společenská místnost pro různé kulturní a zájmové aktivity. Práce byly dokončeny v prosinci 2009 a kapacita byla navýšena na 54 obyvatel.

Původní budova domova je třípodlažní. V přízemí zůstalo kromě nově zbudovaných prostor administrativní zázemí domova a kancelář sociálních pracovníků. Vstupní vestibul slouží též jako společenský prostor, kde obyvatelé rádi sedávají. První patro je ošetrovatelským oddělením, je zde sesterna a již uvedená nově zrekonstruovaná jídelna. V druhém patře jsou podkrovní pokoje a společenská místnost, která je víceúčelově využívána. K dispozici mají i nově upravenou malou zahradu, kde některé obyvatelky pěstují své květiny, v letním období ji využívají též pro společenské akce. Pro posezení byl vybudován přístřešek, který bude příjemně stínit v letním horku.

3.2.2 Cílová skupina

Domov důchodců ChD-Zdislava, poskytuje pobytové služby sociální péče občanům, kteří dosáhli věku rozhodného pro přiznání starobního důchodu, nebo jim byl přiznán invalidní důchod, a kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují soustavnou pomoc, která jim nemůže být zajištěna jinak.

Do domova nemohou být přijati žadatelé, jejichž zdravotní stav vyžaduje nepřetržitou lékařskou péči v lůžkovém zdravotnickém zařízení, umístění na uzavřeném oddělení, jejichž chování a zvyklosti jsou v zásadním rozporu s běžnými pravidly soužití nebo vyžadují služby, které nemůže domov zajistit. Nejde o zařízení pro agresivní klienty, alkoholiky, psychotiky, pro klienty s Alzheimerovou chorobou.

3.2.3 Aktivizační programy

Sociální pracovníce s celým kolektivem vytvářejí program aktivit pro volný čas: relaxační cvičení, čtení, ruční práce, oslavy narozenin obyvatel, posezení při kávě a vlastnoručně vyrobeném zákusku. Oblíbené jsou výlety, jezdí do zámecké zahrady v Častolovicích, na květinovou výstavu firmy Starkl, podnikli též výlet parníkem po Labi a do Obřího akvária. Účastní se i aktivit pořádaných ostatními domovy, ve spolupráci se

školy organizují vystoupení a besídky dětí, koncerty, připravují společenské akce. V průběhu roku slaví svátky – masopust, Velikonoce, posvícení, Vánoce, Silvestr. Obyvatelé se rádi vydávají na vycházky do okolí a blízkého lesoparku.

Každý týden v sobotu je pro obyvatele i další návštěvníky sloužena v domově mše svatá. V případě zájmu je možno individuálně zprostředkovat návštěvu kněze. Dvakrát do měsíce přichází do domova duchovní evangelické církve, který vede evangelické bohoslužby (Domov důchodců ChD–Zdislava, 2015 [online]).

3.3 Geriatrické centrum – domov pro seniory

Základní údaje:

Adresa:

Turkova čp. 785
517 21 Týniště nad Orlicí

Právní forma:

Příspěvková organizace
IČ 42 88 61 98

Zřizovatel:

Město Týniště nad Orlicí
Mírové náměstí 90
Týniště nad Orlicí
517 21

Kapacita:

Kapacita domova pro seniory je 42 osob.

3.3.1 Historie vzniku Geriatrického centra

V místech, kde se postupně začalo s výstavbou, se rozprostíral Mlýnský rybník. Místní vedení organizace Národního souručenství 10. 4. 1940 dalo podnět k vybudování Domu sociální péče. Do čela díla se postavil pan František Jiruška, který si vzal na starost realizaci a financování plánu. Město poskytlo pozemek, část financí a přijalo plán výstavby, přispívali i občané podle svých možností. Město Týniště otevřelo 12. ledna 1941 Dům sociální péče, skleněnou stavbu s mohutnou kulisou parku v pozadí.

Ve čtyřech odděleních budovy byla soustředěna péče o děti od početí až do jejich šestého roku, kdy nastupovaly do školy. U vchodu vítala budoucí maminky poradna ochrany matek a dětí, v přízemí byla prostorná místnost mateřské školy, v 1. poschodí místnost s postýlkami pro batolata do tří let (tzv. jesličky), kuchyň, jídelna, sociální zázemí a následně ve dvou místnostech byla umístěna malá porodnice.

Při příležitosti slavnostního otevření sociálního domu veřejně poděkoval starosta města pan Jánek všem, kteří se s nevšední ochotou zasloužili o uskutečnění tohoto díla: architektu Schovánkovi z Hradce Králové za projekt budovy, staviteli ing. Marvanovi z Hradce Králové za realizaci stavby, truhláři Suchánkovi za rychlé provedení stavebních prací truhlářských, nábytkářským firmám Horčíčka, Mašek, Kraus, Rydlo, Urban za dodávku vkusného vnitřního zařízení, firmě Voříšek za podporu při nákupu nejrůznějšího materiálu, zámečnicku Němečkovi, klempířům Novotnému a Řehákovi, kamnáři Opatrnému, čalouníku Burešovi a dalším mistrům rozličných řemesel a firmám mimo město a konečně místnímu malíři panu Obstovi, týnišťskému „Rembrandtovi“, za to, že svými krásnými výjevy z pohádek na stěnách mateřské školky dokázal zpříjemnit dětem pobyt bez maminky.

„Činem tímto prokázalo město Týniště nejen velikou službu svým spoluobčanům, ale také celému národu. Jako první město v okrese včas pochopilo nejdůležitější příkaz doby a důstojným způsobem se postaralo, aby nejpřednější úkol národní sebezáchovy mohl být řádně plněn.“

(V textu bylo použito citátů z brožurky vydané při příležitosti slavnostního otevření Domu sociální péče dne 12. 1. 1941.)

Stavba Geriatrického centra byla zahájena v září 1994 a dokončena v srpnu 1996. Svoji činnost Geriatrické centrum zahájilo v září 1996. Tuto stavbu projektoval Ateliér L a P Praha Ing. Arch. Jan Línek, provedlo ji FATO Invest a.s. Hradec Králové, investorem bylo Město Týniště nad Orlicí s finančním přispěním státu.

3.3.2 Cílová skupin

Senioři, kteří nemají dostatek fyzických a psychických sil, potřebující trvalou pomoc druhé osoby, která jim už nemůže být zajištěna v jejich přirozeném prostředí i přes veškerou pomoc rodiny a terénních služeb. Přednostně jsou přijímáni senioři z Týniště nad Orlicí a spádových obcí (Křivice, Rašovice, Petrovice, Štěpánovsko), v případě naplnění potřeb Týniště nad Orlicí, přijímáme osoby i z jiných regionů.

Věková struktura cílové skupiny:

1. mladší senioři (65–80 let),
2. starší senioři (nad 80 let).

3.3.3 Aktivizační programy

Klienti si mohou vybrat z pestré nabídky volnočasových a zájmových aktivit, které sledují aktivizační, nikoliv sociálně terapeutický cíl. Zajišťují pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s přirozeným sociálním prostředím, nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností.

Nabízejí sociálně terapeutické činnosti, jejichž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností:

1. reminiscence/vzpomínání v rámci „Klubu vzpomínek“ 1× týdně 45 minut,
2. nácvik a procvičování jemné motoriky 1× týdně 30 minut,
3. procvičování paměti (rébusy, kvízy, hádanky apod.) 1× týdně 30 minut,
4. muzikoterapie 1× týdně 60 minut,
5. ergoterapie (různorodé činnosti v dílně – např. lepení, keramika, šití, pletení, přesazování květin, pečení, práce na ergoterapeutickém stolku apod.) 1× týdně 60 minut,
6. skupinová cvičení (rozcvičky) 1× denně 15 minut,
7. individuální cvičení s rehabilitační sestrou na základě doporučení lékaře 1× týdně 10 minut (poté dle potřeby),
8. individuální rozhovory 1× za měsíc 15 minut,
9. procházky 2× za měsíc max. 30 minut,
10. skupinové čtení na pokračování denně max. 30 minut,
11. setkávání s písničkou 1× týdně 60 minut,
12. stolní hry 1× 14 dní,
13. sezónní aktivity (masopust, sportovní odpoledne, opékání vuřtů, zábavná odpoledne apod.).

Klienti se také mohou podílet na péči o rybičky, papoušky, pokojové květiny.

Je poskytována pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování osob. K návštěvám mohou být využívány společné prostory v zařízení, v létě terasy, zahrada či altán.

Klienti, kteří jsou schopni, mají možnost sami navštívit místa mše a bohoslužeb dle svých potřeb a výběru. Klientům, kteří potřebují pomoc (doprovod, odvoz) na místo konání bohoslužby, zajistí personál přímo v budově 1× za měsíc katolickou mši, 1× za měsíc evangelickou bohoslužbu, 1× za 3 týdny křesťanské odpoledne. Klientům, kteří jsou úplně závislí na pomoci další osoby a nemohou bohoslužbu ani s pomocí navštívit, zprostředkujeme návštěvu duchovního na pokoj klienta max. 1× za měsíc (katolická, evangelická návštěva), 1× za 3 týdny křesťanskou návštěvu (Geriatrické Centrum Týniště nad Orlicí, 2015 [online]).

4 Výzkumné šetření

Hlavním cílem výzkumného šetření je zjištění, **jak jsou senioři spokojeni s nabídkou aktivizačních činností v jednotlivých zařízeních**. K výzkumnému šetření je použita kvalitativní výzkumná strategie. Výzkum byl prováděn ve třech zařízeních, tj. domovech pro seniory, a to v domově pro seniory v Hradci Králové – Domov U Biřičky, domově pro seniory v Geriatrickém centru Týniště n. O. a DD Charitní dům Zdislava v Třebchovicích p. O. Výzkum v těchto třech domovech pro seniory jsem zvolil také proto, abych mohl porovnat jednotlivé aktivizační programy v těchto zařízeních, a tím získal přesnější obraz o rozmanitosti nabízených aktivizačních programů, a abych zároveň také mohl porovnat i spokojenost samotných klientů s tím, co jim jednotlivá zařízení nabízejí v rámci volnočasových aktivit. Celkový význam výzkumného šetření ale nespočívá pouze v zjištění, jak jsou senioři spokojeni s nabídkou aktivizačních činností v jednotlivých zařízeních, ale zároveň v možnosti, aby výsledky daného výzkumu mohly využít managementy zmíněných institucí k jejich doplnění.

4.1 Stanovení dílčích cílů výzkumu

V rámci hlavního výzkumného cíle, kterým je zjištění, jak jsou senioři spokojeni s nabídkou aktivizačních činností v jednotlivých zařízeních, jsem stanovil následující dílčí cíle:

Cíl 1.: Zaměřen na časovou dotaci, četnost, velikost skupin, oblibu či možnosti doplnění nabídky, na formu, jakou jsou informováni o nabídce volnočasových aktivit, způsob informování o možnosti se těchto aktivit zúčastnit.

Cíl 2.: Ochota personálu při pořádání těchto aktivit ve vztahu ke klientovi – tedy zjišťování, jak jsou spokojeni samotní klienti s tímto přístupem.

Cíl 3.: Zaměřen na analýzu dokumentů k danému tématu. Jedná se především o rozsah nabízených aktivizačních činností, jejich forma a dostupnost, srozumitelnost a čitelnost.

Tabulka 1: Tabulka transformačních kroků

Dílčí cíl	Výzkumná technika	Zdroj zjištění	Otázky do rozhovoru/kategorie
Cíl 1.	Rozhovor	Klienti jednotlivých zařízení	<p>1) Líbí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?</p> <p>2) Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?</p> <p>3) Jak jste informován/a o nabízených aktivitách?</p> <p>4) Co byste ještě ocenil/a, jaké další aktivity?</p> <p>5) Jak se často účastníte nabízených aktivit?</p> <p>6) Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?</p> <p>7) Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?</p>
Cíl 2.	Rozhovor	Klienti jednotlivých zařízení	8) Jste spokojeni s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?
Dílčí cíl	Výzkumná technika	Zdroj zjištění	Forma
Cíl 3.	Analýza dokumentů	Internet	Elektronická (na webových stránkách jednotlivých zařízení)
		Materiál v daném zařízení	<p>Písemná (informace na nástěnkách, letáčky apod.)</p> <p>Fotodokumentační materiál z různých akcí v rámci aktivizačních programů pořádané příslušným domovem pro seniory</p>

4.2 Charakteristika nositelů potřebných informací

Jedná se o rozhovory s klienty ve třech domovech pro seniory. Z každého zařízení bylo vybráno pět klientů, kteří dostali osm stejných otázek. Také jsem vycházel z toho, aby dotazovaní měli stejnou možnost se těchto aktivit účastnit, jelikož zde je i mnoho klientů, kteří vzhledem ke svému zdravotnímu stavu tuto možnost mají velice omezenou. Tím by došlo ke zkreslení výsledků výzkumu.

Dalšími nositeli potřebných informací byla studie a analýza dostupných materiálů v jednotlivých zařízeních zaměřených na aktivizační programy. Jedná se především o webové stránky, letáky, jiný tištěný materiál, informace z nástěnek, plány aktivizačních činností apod. Veškerý dostupný materiál jsem konzultoval s pracovníky, kteří měli tuto aktivizační činnost na starosti. Také mi poskytli i potřebný materiál, jak tyto nabídky (teorie) prakticky realizují. Jednalo se především o fotodokumentaci z jednotlivých akcí a to jak na webových stránkách, tak i v jednotlivých domovech.

Také jsem zjistil, že některé domovy pro seniory nemají některé nabízené aktivity uvedeny na svých webových stránkách. Důvodem ve většině případů bylo, že se jednalo o novou věc a stránky nebyly ještě aktualizované. V každém případě jsem vždy dostal tyto doplňující informace od příslušných pracovníků daného zařízení.

4.3 Výzkumné metody a techniky

V rámci výzkumu jsem použil kvalitativní metodu. Hendl (2005, s. 49) uvádí, že u kvalitativního výzkumu neexistuje jediný obecně uznávaný způsob jak vymezit nebo dělat kvalitativní výzkum. Dále se také dozvíme, že mezi základní metody kvalitativního přístupu patří mj. interview, pozorování, texty, dokumenty a audiozáznam (Hendl s. 50).

Všechny tyto metody jsem také při svém výzkumném šetření použil a výsledky jsem zpracoval ve své práci. Co se týče dalších metod rozlišení, může se jednat také o metodu analýzy, syntézy a indukce, o kterých se zmiňuje Hendl (2005, s. 35–36) ve své knize „Kvalitativní výzkum“ v kapitole „Metologie“. Metodu analýzy jsem použil v případě získaných informací v rozhovoru s dotazovaným klientem a také při analýze dostupných dokumentů. Metodu syntézy jsem použil při skládání jednotlivých částí do celku na základě analýzy. O metodu indukce jsem se opíral hlavně v případě rozhovorů,

kdy jsem získal určité poznatky, které se daly předpokládat i u dalších respondentů v jiných zařízeních stejného typu.

Co se týče výzkumné techniky, tak k dosažení dílčích cílů 1 a 2 jsem zvolil polostrukturovaný rozhovor. Při použití této techniky je důležité si vytvořit určitý návod rozhovoru, poté uskutečnit tento rozhovor a přitom zaznamenávat tyto informace čili data a na závěr je vyhodnotit. Miovský (2006, s. 159–160) například uvádí, že polostrukturovaný rozhovor je pravděpodobně nejrozšířenějším typem rozhovoru. Je potřeba si vytvořit určitý okruh otázek, na které se budeme ptát svých účastníků rozhovoru. Pořadí jednotlivých otázek můžeme dle potřeby měnit. Další možnost a výhoda tohoto typu rozhovoru je, že můžeme klást doplňující otázky, které mohou být ze strany respondenta také doplněny, vysvětleny či upřesněny. Tyto doplňující otázky nám mohou být při zpracovávání odpovědí a analýze velice užitečné. Díky jim můžeme také lépe zjistit a upřesnit podstatu zkoumané věci.

4.3.1 Shrnutí otázek položených v rámci rozhovoru

Otázky pokrývající cíl č. 1

- 1) Líbí se Vám aktivity, které Vám zde nabízejí?
- 2) Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?
- 3) Jak jste informován/a o nabízených aktivitách?
- 4) Co byste ještě ocenil/a, jaké další aktivity?
- 5) Jak se často účastníte nabízených aktivit?
- 6) Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?
- 7) Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?

Otázky pokrývající cíl č. 2

- 8) Jste spokojeni s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?

Analýza dokumentů pokrývající cíl č. 3

Termín „analýza dokumentů“ Miovský (2006: s 98) ve své knize popisuje jako „... analýzu jakéhokoli materiálu, který je zdrojem informací relevantních cílům studie“.

Co se týče dokumentů, z kterých jsem čerpal potřebné informace o daném zařízení, jednalo se především o webové stránky jednotlivých domovů pro seniory, tištěné letáčky, plány aktivizačních činností, tištěný materiál na nástěnkách a fotodokumentační materiál.

Jak jsem již dříve uvedl, některé informace nebyly uvedeny na webových stránkách z důvodu nově zavedených možností využití volného času a stránky nebyly aktualizované.

4.4 Organizace vlastního výzkumného šetření

Veškeré rozhovory proběhly ve třech domovech pro seniory na začátku měsíce března 2016. Jednalo se o domov pro seniory v Hradci Králové – Domov U Biřičky, domov pro seniory v Geriatrickém centru Týniště n. O. a DD Charitní dům Zdislava v Třebechovicích pod Orebem.

Zaznamenané rozhovory s klienty jsem seřadil podle jednotlivých zařízení, aby byla z jejich odpovědí vidět celková nálada klientů – tj. spokojenost vs. nespokojenost, aktivita vs. odevzdanost, optimismus vs. pesimismus atd. Tím lze lépe získat celkový obraz o tom, jak se dotazovaní klienti cítí v daném prostředí, a zároveň i celistvě zachytit výroky jednotlivých klientů. Tato část výzkumu se vztahuje k dílčím cílům 1 a 2. U dílčího cíle 3 jsem zvolil stejný postup, aby bylo zřejmé, jakou nabídkou aktivizačních nástrojů jednotlivá zařízení disponují a zároveň jakým způsobem vše prezentují.

Nejdříve jsem potřeboval získat souhlas od vedoucích pracovníků jednotlivých zařízení k možnosti uskutečnit výzkum pro svou bakalářskou práci v jejich zařízeních. Po vysvětlení, o jaký výzkum se mi jedná, na co je zaměřený, a po uvedení konkrétních otázek jsem tento souhlas získal. Krátce bych se jenom zmínil, že jejich přístup k mé žádosti byl velice vstřícný. Vyšli mi vstříc i v mých dalších požadavcích – např. vytipování vzorku klientů dle mých požadavků a umožnění, aby se mi mohl věnovat některý z pracovníků daného zařízení, nejlépe někdo, kdo má na starosti aktivizační programy.

Co se týče mých požadavků na klienty, s kterými jsem chtěl provést rozhovor, se mi především jednalo o to, aby s tímto rozhovorem souhlasili, dále aby všichni dotazovaní měli stejnou možnost vzhledem ke svému zdravotnímu stavu se účastnit těchto aktivizačních programů a nakonec aby dotyčný klient byl schopen komunikace při rozhovoru. Co se týče mého druhého požadavku na někoho kompetentního v daném zařízení, který by se mi mohl věnovat, se mi především jednalo o to, aby mne doprovodil k jednotlivým klientům (ve většině případů na pokoje) a dále aby mi podal co nejvíce informací o jejich aktivizačních programech, ukázal mi různý informační materiál k této tématice, řekl a ukázal, jakou formou jsou jejich klienti informováni o možnosti se těchto aktivit účastnit, a v neposlední řadě aby mi ukázal jaké pomůcky, nebo zařízení při těchto aktivitách používají apod.

Co se týče samotného rozhovoru, nejprve jsem se představil, seznámil jsem klienta či klientku se záměrem mé práce a s otázkami, na které by mi odpovídali. Dále jsem je požádal, zda tento rozhovor mohu nahrávat. Po jejich souhlasu jsem je ještě informoval o možnosti, že kdyby něčemu při kladení otázek nerozuměli, vše jim vysvětlím tak, aby tomu porozuměli, dále o možnosti na danou otázku neodpovídat a také, že daný rozhovor bude v písemné podobě anonymní. Z tohoto důvodu budou místo jmen jednotlivých respondentů uvedena písmena k zachování jejich anonymity.

Všech patnáct rozhovorů bylo nahráno se souhlasem respondentů na diktafon. Jejich odpovědi byly zaznamenány k jednotlivým otázkám. Zároveň jsem si na papír zaznamenával důležité výňatky z rozhovorů, hlavně odpovědi na jednotlivé otázky, a to pro případ, že by došlo při nahrávání k nějakým potížím se záznamem, nebo pro případ, že některý rozhovor či údaje by si klient nepřál nahrávat.

Analýza a porovnávání dat proběhlo během měsíce března 2016.

5 Interpretace k jednotlivým dílčím cílům

5.1 K dílčímu cíli 1

Domov pro seniory v Hradci Králové – Domov U Biřičky

Informant A

Prvním dotazovaným klientem byla 82letá žena, která zde žije zhruba 1 rok. V životě pracovala manuálně. Klientka je zde velice spokojena, ráda se účastní veškerých nabízených aktivit a na moji první otázku „*Jak se vám líbí aktivity, které vám zde nabízejí?*“, odpověděla: „... *ano jistě.*“. Na mou druhou otázku „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ jsem dostal tuto odpověď: „... *nejvíce ruční práce, háčkování a cvičení.*“. Třetí v pořadí byla otázka „*Jak jste informovaná o nabízených aktivitách?*“ mi paní odpověděla: „*Sestřička, spolubydlící a nástěnka.*“. Když jsem se doptával na rozhlas, který tam také je, tak mi řekla: „... *již moc neslyším, tak ten ne.*“. Na čtvrtou otázku „*Co byste ještě ocenila, jaké další aktivity?*“ mi odpověděla: „... *jsou dostatečné.*“. Na pátou otázku „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ mi odpověděla: „...*dvakrát za týden cvičit a na zpěv... celkem několikrát týdně.*“

Dostáváme se k šesté otázce „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ řekla: „... *to opravdu nevím.*“. Postupně jsme se dostali k sedmé otázce „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“, odpověď zněla: „... *radši skupinové.*“

Informant B

Druhou dotazovanou klientkou byla 83letá paní, která většinu života pracovala manuálně a v domově žije zhruba 2 roky. Také tato klientka je zde spokojena s tím, jak se zde o ni starají, a nabízené možnosti k využití volného času jsou podle ní dostatečné. A nyní k jednotlivým otázkám. Na otázku číslo jedna „*Libí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“, její odpověď zněla: „*Libí se mi všechny.*“. Na druhou otázku „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ odpověděla: „*Moje nejoblíbenější jsou ruční práce.*“. Při třetí otázce „*Jak jste informovaná o nabízených aktivitách?*“ jsem se dozvěděl, že se jedná o: „... *sestru, spolubydlící, nástěnku a rozhlas.*“. U čtvrté otázky „*Co byste ještě ocenila, jaké další aktivity?*“ jsem se setkal s podobnou odpovědí, jako u ostatních klientů. V tomto případě odpověď zněla: „... *je tady toho plno, je tady toho dostatečně.*“. Další pátá otázka byla „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“. Odpověď: „*Několi-*

krát týdně.“ U šesté otázky „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ po dlouhém přemýšlení odpověď zněla: „... *nevím*“. V pořadí sedmá otázka zněla „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“, Odpověď: „... *skupinové raději*.“

Informant C

Třetí dotazovanou klientkou byla 93letá paní. Celý život pracovala manuálně a domově žije asi 1 rok. Také ona uvedla, že je zde spokojena a že se k ní všichni chovají hezky. Na mou první otázku „*Jak se Vám líbí aktivity, které vám zde nabízejí?*“ mi odpověděla: „*Ano, jsem spokojena*.“ Na druhou otázku „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ jsem dostal jasnou a krátkou odpověď: „*Cvičení*“. Na třetí otázku „*Jak jste informovaná o nabízených aktivitách?*“, že: „... *nejčastěji od sestřičky*“. Paní se totiž hůře pohybuje a tak nemá takovou možnost číst nástěnky na chodbě. Ke čtvrté otázce „*Co byste ještě ocenila, jaké další aktivity?*“ se vyjádřila: „... *já ani nevím, co tady je, jsem spokojena*.“ U páté otázky „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ jsem se dozvěděl: „... *dvakrát týdně*.“ Na šestou otázku „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ jsem již dostal tradiční odpověď: „... *nevím*.“ Na sedmou otázku „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“ jsem dostal odpověď, která se objevovala podstatně méně, a to: „... *radši sama*.“

Informant D

Také ve čtvrtém případě se jednalo o milou paní, které bylo 88 let. Ve svém životě pracovala manuálně a v domově je již čtyři roky. Paní je zde spokojená a zajímá se o veškeré dění v domově. Na první otázku „*Líbí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“ zazněla jednoznačná odpověď: „*Ano*.“ Druhá otázka „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ klientka odpověděla: „...*pletení a tělocvik*.“ Třetí otázka zněla „*Jak jste informovaná o nabízených aktivitách?*“ a její odpověď: „... *většinou je to psané na nástěnce a sestra*.“ Na čtvrtou otázku „*Co byste ještě ocenila, jaké další aktivity?*“ mi odpověděla: „... *už žádnou*.“ U páté otázky jsem se dozvěděl, že paní chodí často cvičit a tak mi na otázku „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ odpověděla: „... *vícekrát v týdnu*.“ K šesté otázce: „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ jsem dostal odpověď: „*Nedovedu to posoudit, je tady hodně klientů, kteří nemohou na nohy nebo nevidí*.“ Sedmá otázka „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“ jsem se dozvěděl že: „... *skupinové*.“

Informant E

V posledním pátém případě se jedná o 87letou paní, která ve svém životě pracovala intelektuálně. V domově žije čtyři roky. I přes svůj věk patří mezi aktivní klienty, kteří si nenechají ujít žádnou příležitost nabízených aktivizačních činností. Na první otázku „*Líbí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“ odpověděla: „*Ano.*“ Na druhou otázku „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ zazněla odpověď: „*... cvičení, pracovní terapie, vaření.*“ Za třetí „*Jak jste informovaná o nabízených aktivitách?*“ byla odpověď: „*... jednak na nástěnce a sestřička.*“ Čtvrtá otázka „*Co byste ještě ocenila, jaké další aktivity?*“ odpověděla: „*... mě to vyhovuje.*“ Jak jsem již na začátku uvedl, že paní patří mezi aktivní klienty, vypadala podle toho i její odpověď. Takže pátá otázka „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ řekla: „*Stále. Pondělí, úterý, středa, čtvrtek, pátek a sobota kaple.*“ Šestá otázka „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“, odpověď: „*... aby měli trochu více zájem.*“ V souladu s tím, že paní byla velmi společenská, zněla její odpověď na sedmou otázku „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“; „*...skupinové.*“

DD Charitní dům Zdislava v Třeběchovicích pod Orebem

Informant A

První dotazovaná žije v domově čtyři měsíce, je jí 89 let a celý život pracovala manuálně. Paní má velký zájem o celé dění v domově a velice ráda se účastní veškerých aktivit. Na první otázku „*Líbí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“ mi paní odpověděla: „... *mě se líbí, ano.*“ Na druhou otázku „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ mi odpověděla: „... *já chodím na Hobby, tam s námi pracujou s takovou hlínou, my z toho vytváříme, oni nám daj formu, co máme vytisknout a co z toho máme udělat. Nejvíce se mi líbí to tvoření.*“ Na třetí otázku „*Jak jste informovaná o nabízených aktivitách?*“ paní odpověděla: „... *sestřička přijde a řekne to, anebo eště ohlásejí v rozhlasu.*“

Ke čtvrté otázce „*Co byste ještě ocenila, jaké další aktivity?*“ mi odpověděla: „... *já si myslím, že pro nás dělají dost.*“ Na pátou otázku „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ odpověděla: „... *pokud nabízejí nějakou aktivitu, tak já se jí účastním.*“ Na šestou otázku „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ mi paní odpověděla: „... *jó, tak to já nevím.*“ Na sedmou otázku „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“ odpověděla: „... *jinak takhle jsem ráda sama.*“

Informant B

Zde se jednalo o 91letou paní, která celý život pracovala manuálně a v domově žije dva roky. U této paní jsem obdivoval, jak velký má zájem o různé řešení kvízů, křížovek a soutěží, kde se odpovídá na různé otázky apod. Na mou první otázku „*Líbí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“ mi odpověděla: „*Ano.*“ Na druhou otázku „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ jsem dostal odpověď: „...*to Hobby, luštění křížovek... kvízy.*“ Na třetí otázku „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ mi řekla: „... *na nástěnce, že je to tam napsaný, nebo přijde sestřička a také to hlásej.*“ Ke čtvrté otázce „*Co byste ještě ocenila, jaké další aktivity?*“ mi řekla: „... *už mejh letech... spokojena.*“ Pátá otázka „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ odpovídala: „... *na to Hobby každý den.*“ Dále jsem se v jiné části rozhovoru dověděl, že navštěvuje i další aktivity, z čehož šlo odvodit, že na aktivity chodí několikrát v týdnu. Na šestou otázku „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ byla krátká

odpověď: „*Ne.*“ Na sedmou otázku „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“ jsem dostal tuto odpověď: „... *když jsme jako skupina.*“

Informant C

Třetím klientem byl muž, který je v domově dva měsíce, je mu 87 let a celý život pracoval manuálně. Tento pán během rozhovoru zdůrazňoval svůj kladný vztah k přírodě. Na první otázku „*Líbí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“ mi odpověděl: „... *já jsem tady jako mladík, jako nejkratší dobu...*“ Klient se nemohl vyjádřit vzhledem ke krátkému času, který zde strávil. Na druhou otázku „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ mi odpověděl: „... *promítání filmu, byla to příroda, já mám rád přírodu, jo tak ten se mi líbil.*“ Třetí otázka „*Jak jste informován o nabízených aktivitách?*“ odpověděl: „... *několik dní, né moc, tak tři, čtyři dni upozornění na to, že to bude ... sestrou... a na nástěnce, je to předem voznámený, tam pověšený, tam to jako je.*“ Na čtvrtou položenou otázku „*Co byste ještě ocenil, jaké další aktivity?*“ mi odpověděl: „... *ten film o přírodě, ten se mi opravdu líbil.*“ Pro upřesnění odpovědi a po dohodě s klientem jsme se shodli, že by ocenil více filmů o přírodě. Na pátou otázku „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ mi odpověděl: „...*já se prostě nezúčastním jako pravidelně plným proudem, jak se říká... jednou tejdně, tak nějak asi, né na všechno.*“ Na šestou otázku „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ klient odpověděl: „... *s nikým nehovořil, ty babičky tady špatně mluvějí, víte, že jim nerozumím.*“ Dále pak ještě dodal: „... *no nevím.*“ Sedmá otázka, kterou jsem mu položil, byla „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“ a jeho odpověď zněla: „... *já jsem ještě nebyl nikde.*“ Na tuto otázku jsem i přes velkou snahu nedostal jednoznačnou odpověď. Pán se vždy rozpovídal na téma příroda, ale z jeho rozhovoru jsem pochopil, že se nejvíce těší na společné vycházky do přírody, z čehož šlo vyvodit, že má rád skupinové aktivity.

Informant D

Jednalo se o klienta, který zde žije půl roku. Celý život pracoval intelektuálně a i v současné době má mimořádný všeobecný přehled o všem. Na moji první otázku „*Líbí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“ odpověděl takto: „... *ano líbí se mi velice.*“ Na druhou otázku „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ odpověděl: „... *je toho více, ale mezi nejoblíbenější řadím četbu.*“ Následovala třetí otázka „*Jak jste informován/a o nabízených aktivitách?*“ a odpověď: „... *je to především*

sestřička, informace na nástěnkách a také rozhlasem.“ Čtvrtá otázka „*Co byste ještě ocenil, jaké další aktivity?*“ a odpověď: „... *dalo by se říci, že mi to zatím vyhovuje.*“ Na pátou otázku „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ odpověděl: „... *zhruba jednou za čtrnáct dnů.*“ Na šestou otázku „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ odpověděl: „... *na to se těžko odpovídá, nevím, co by si přáli ostatní.*“ K sedmé otázce „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“ řekl: „... *raději dávám přednost individuální.*“

Informant E

V posledním případě se opět jednalo o muže, který je zde asi měsíc. Je mu 73 let a má ztížený pohyb. Hůře komunikuje a rozhovor s ním probíhal nadvakrát. Na první otázku „*Libí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“ odpověděl: „... *no jo, líbí.*“ Druhá otázka „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ a jeho odpověď: „... *no já musím přemýšlet, já tady nejsem dlouho.*“ Po delší době k této otázce ještě dodal: „... *koncert.*“ Na třetí otázku „*Jak jste informován o nabízených aktivitách?*“ odpověděl: „...*na tabuli a sestra.*“ Čtvrtá otázka „*Co byste ještě ocenil, jaké další aktivity?*“ a odpověď: „... *co tady je, je dobré.*“ K páté otázce „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ odpověděl: „... *no nevím, asi jednou týdně.*“ Na šestou otázku „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ zněla odpověď: „... *to nedovedu říci, nevím.*“ Na sedmou otázku „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“ odpověděl: „... *chodím nejlépe dohromady.*“

Domov pro seniory v Geriatrickém centru Týniště nad Orlicí

Informant A

Jedná se o muže, který zde žije zhruba jeden rok. Je mu 79 roků a celý život pracoval manuálně. Na první otázku „*Libí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“ mi odpověděl: „... *ale jó, vono toho není tolik.*“ Na druhou otázku „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ mi odpověděl: „... *já nejradši zpívám sólo... to je nejradši co dělám.*“ Třetí otázka „*Jak jste informován o nabízených aktivitách?*“ a odpověď: „... *sestřička a rozhas, ale ten slyším mizerně.*“ Na čtvrtou otázku „*Co byste ještě ocenil, jaké další aktivity?*“ odpověděl: „... *no nějaký to zpívání.*“ Na pátou otázku „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ odpověděl: „... *někdy jo, někdy ne.*“ Na šestou otázku „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ zněla

odpověď: „... *já se s nima moc nebavím, protože to jsou tady samé ženy, většinou, tak nevím co bych Vám na to řek.*“ Na sedmou otázku „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“ mi odpověděl: „... *radši sám.*“ Tím měl klient na mysli, že si raději zpívá sám. Moje domněnka je, že proto, jak uvedl předtím, že dříve zpíval s kapelou a zpíval sólo.

Informant B

Další dotazovanou byla žena, která zde žije přes jeden rok a je jí 90 let. Celý život pracovala manuálně. Na první otázku „*Líbí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“ mi paní odpověděla: „... *jo, líbí.*“ Druhá otázka „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ a odpověď: „... *no, my prakticky tady neděláme nic.*“ Po delší době, kdy jsem paní přečetl celý seznam aktivit, který zde zařízení nabízí, přeci jenom řekla, že čtení. Na třetí otázku „*Jak jste informovaná o nabízených aktivitách?*“ mi odpověděla: „... *tak sestřička to řekne, když by něco bylo.*“ Čtvrtá otázka „*Co byste ještě ocenila, jaké další aktivity?*“ a odpověď: „... *nějakej ten film, to by docela bodlo.*“ Na pátou otázku „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ odpověděla: „... *no jak to je.*“ K šesté otázce „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ mi paní řekla: „... *nevím co by je zajímalo.*“ Na sedmou otázku „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“ odpověděla: „... *no, tak podle toho co to je, že jo. Prostě když by to bylo na ty filmy, tak by jsme chodily společně, že jo.*“

Informant C

Dalším respondentem byla žena. Žije zde tři roky, je jí 85 roků a celý život pracovala manuálně. Na první otázku „*Líbí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“ mi odpověděla: „... *ano.*“ Druhá otázka „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ a odpověď: „... *mě se tady nejvíc líbí ta hudba.*“ Později během rozhovoru ještě dodala: „... *také dílna a výrobky.*“ Třetí otázka „*Jak jste informovaná o nabízených aktivitách?*“ a odpověď: „... *zprv to hlásej každej den rozhlasem a ještě nám to konkrétně tyhle dvě co tady byli.*“ Tím klientka myslela sestřičky, co se o ně starají. Na čtvrtou otázku „*Co byste ještě ocenila, jaké další aktivity?*“ mi odpověděla: „... *já jsem spokojena, já nevím.*“ K páté otázce „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ mi řekla: „... *tříkrát v týdnu určitě.*“ Na šestou otázku „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ mi řekla: „... *teda nevím takhle, coby druhý chtěli.*“ Na sedmou

otázku „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“ zněla odpověď: „... v tom kolektivu.“

Informant D

Dále se jednalo o 91letou paní, která zde žije jeden rok a celý život pracovala manuálně. Na první otázku „*Líbí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“ mi odpověděla: „... ano, líbí... ano moc.“ Na druhou otázku „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ mi odpověděla: „... mě baví všechno.“ Pak následovala třetí otázka „*Jak jste informovaná o nabízených aktivitách?*“. Odpověděla, že: „... vždycky sestřičky přijdou a řeknou to.“ Když jsem se zeptal na další možnosti, např. na rozhlas, tak mi paní řekla, že špatně vidí a špatně slyší. Další čtvrtá otázka byla „*Co byste ještě ocenila, jaké další aktivity?*“ a odpověď: „... já jsem spokojená.“ Pátá otázka „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ a odpověď: „... no, když něco je, tak ano.“ Na šestou otázku „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ zněla odpověď: „... nevím.“ Na sedmou otázku „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“ mi odpověděla: „... když jsou společně.“

Informant E

Jedná se o paní, která zde žije 3 roky, je jí 97 let a v životě pracovala manuálně. Na první otázku „*Líbí se Vám aktivity, které vám zde nabízejí?*“ mi odpověděla: „... líbí, nabízejí nám zde velkou spoustu zábavy.“ Druhá otázka „*Jaká je Vaše nejoblíbenější aktivita?*“ a odpověď: „... zpívání s harmonikou a housle. Jenomže ten pán, co hrál na housle ztrácí sluch a cit v prstech. Tak že teď se toho neúčastňuju.“ Třetí otázka „*Jak jste informovaná o nabízených aktivitách?*“ a odpověď: „... každý den v rozhlase, říkají jaký je program na ten den. Pak sestřičky ptají se, půjdete, nepůjdete, chce se Vám, nechce.“ Na čtvrtou otázku „*Co byste ještě ocenila, jaké další aktivity?*“ mi odpověděla: „... pletení a háčkování.“ Pátá otázka „*Jak se často účastníte nabízených aktivit?*“ a odpověď: „... chodila jsem, teď už ne.“ Na otázku číslo šest „*Co si myslíte, že by zajímalo ještě ostatní, aby na tyto aktivity chodili?*“ odpověděla: „... no nevím, protože když s nikým se nejdete pobavit, tak nevíte co.“ Na sedmou otázku „*Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?*“ zněla odpověď: „... teď nemůžu.“ Klientka se totiž v současné době nemůže ze zdravotních důvodů účastnit jakýchkoliv aktivit.

5.1.1 Shrnutí dílčího cíle 1

Pro lepší orientaci zde zopakují dílčí cíl 1.:

Cíl 1.: Zaměřen na časovou dotaci, četnost, velikost skupin, oblibu či možnosti doplnění nabídky, na formu, jakou jsou informováni o nabídce volnočasových aktivit, způsob informování o možnosti se těchto aktivit zúčastnit.

Co se týče jednotlivých zařízení a jejich nabídky volnočasových aktivit, lze konstatovat, že všechny domovy pro seniory měly pestrou nabídku těchto aktivizačních činností a tím i spojenou dostatečnou časovou dotaci a četnost. Z tohoto důvodu jsem do výzkumu zařadil i analýzu dokumentů nabídky aktivizačních programů v jednotlivých zařízeních, kde je uvedena četnost těchto aktivit. K velikosti skupin lze říci, že se dostatečně věnují jak jednotlivci, tak i větším skupinám. Byl jsem přítomen i pořádání několika akcí, kde samotní organizátoři (zaměstnanci domova) byli zaskočení počtem přítomných seniorů, kteří na pořádanou akci dorazili, ale vždy celou situaci perfektně zvládli. Zároveň to svědčí o tom, že výběr a zaměření těchto aktivizačních programů je zajímavý pro obyvatele jednotlivých zařízení. Tím zároveň odpovídám i na další bod v cíli 1 na oblibu. A ještě pár slov k způsobu informování o těchto aktivitách. Ve všech zařízeních je poměrně slušně zajištěno informování obyvatel domovů o pořádání veškerých akcí. Je to buď formou personálu (dle klientů nejlepší a nejčastější forma), dále také informacemi na nástěnkách a prostřednictvím rozhlasu. V každém případě, při rozhovorech v jednotlivých domovech pro seniory, a to nejen s respondenty, jsem se neseťkal s někým, kdo by nebyl o těchto aktivitách informován.

5.2 K dílčímu cíli 2

Domov pro seniory v Hradci Králové – Domov U Biřičky

Informant A

Na poslední osmou otázku „*Jste spokojeni s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ klientka odpověděla: „... *jsem spokojena.*“

Informant B

Na poslední osmou otázku „*Jste spokojeni s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ klientka odpověděla: „... *ohromně, všichni jsou tady na nás milí.*“

Informant C

Na konečnou otázku „*Jste spokojena s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ mi paní odpověděla: „... *jo, bezvadně, jsou moc hodní.*“

Informant D

Na poslední osmou otázku „*Jste spokojeni s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ klientka odpověděla: „... *v každém případě, nejhodnější holky, které jsem viděla.*“ Pak se paní ještě více rozhovořila k poslední otázce, kdy si přístup ošetřujícího personálu nemohla vynachválit.

Informant E

Na poslední osmou otázku „*Jste spokojeni s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ klientka odpověděla „... *velmi spokojená.*“

DD Charitní dům Zdislava v Třeběhovicích pod Orebem

Informant A

Na poslední osmou otázku „*Jste spokojena s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ mi paní odpověděla: „... *já bych řekla, že dobře.*“

Informant B

Na poslední osmou otázku „*Jste spokojeni s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ zněla odpověď: „... *já si nemohu jako stěžovat na nic.*“

Informant C

Na poslední osmou otázku „*Jste spokojeni s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ zněl odpověď: „... *zatím ano, spokojen.*“

Informant D

Na poslední otázku „*Jste spokojeni s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ odpověděl: „... *naprosto, oceňuji jejich práci i snahu.*“

Informant E

Na poslední osmou otázku „*Jste spokojeni s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ odpověděl: „... *ano, hodně mi pomáhají.*“

Domov pro seniory v Geriatrickém centru Týniště nad Orlicí**Informant A**

Na poslední osmou otázku „*Jste spokojeni s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ mi odpověděl: „... *no.*“

Informant B

Na poslední osmou otázku „*Jste spokojena s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ odpověděla: „... *no to nás jediné přivezou a odvezou, že jo.*“

Informant C

Na osmou otázku „*Jste spokojena s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ odpověděla: „...*prostě staraj se tady o nás výborně, ať to jsou sestřičky nebo ty pečovatky..... opravdu jsou výborný.*“

Informant D

Osmá otázka „*Jste spokojena s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ a odpověď: „... *ano, velice jsem spokojena.*“

Informant E

Na poslední osmou otázku „*Jste spokojena s přístupem personálu při pořádání těchto aktivit?*“ mi odpověděla: „... *Když jsem chodila, tak moc. Jsou tady na nás moc hodný.*“

5.2.1 Shrnutí dílčího cíle 2

Pro lepší orientaci zde zopakuji dílčí cíl 2.:

Cíl 2.: Ochota personálu při pořádání těchto aktivit ve vztahu ke klientovi - tedy zjišťování, jak jsou spokojeni samotní klienti s tímto přístupem.

K tomuto cíli 2. bych chtěl říci, že personál, který pořádá tyto aktivity, odvádí obrovskou práci při zajišťování prostor, zajišťování potřebného materiálu, který je potřeba na jednotlivé kroužky, v případě pořádání hudebních vystoupení zajištění muziky, nebo při spolupráci s jiným domovem pro seniory připravuje společné soutěže. Tento výčet by byl daleko větší, ale uvádím jen několik příkladů. A ještě pár slov, co se týče vztahu personálu ke klientovi při pořádání těchto aktivizačních činností a zároveň i spokojenosti samotných klientů s přístupem personálu k nim. Dle výsledků tohoto výzkumu se nenašel jediný klient, který by nebyl spokojen s tím, jak se o ně starají zaměstnanci jednotlivých domovů. Ba naopak, jak se lze dočíst z odpovědí jednotlivých respondentů, jsou s tímto přístupem k nim velice spokojeni. Při pořádání těchto aktivizačních programů, personál vždy pomáhá těm, kteří mají problém se ze zdravotních důvodů na místo konání dostat, a to jak formou doprovodu, tak i dovezení na samotné místo konání. Pokud se například chtěl na kroužek ručních prací dostat klient s omezenou celkovou hybností, nejenže byl na tento kroužek dovezen, ale dokonce mu doprovázející nebo pořádající pracovník kroužku pomáhal s činností, kterou by sám nezvládl. Jako příklad uvedu, když jsem byl přítomen barvení vajíček na Velikonoce a klientka byla na vozíku a mohla hýbat jenom omezeně rukou. Zde ji přítomná terapeutka držela vajíčko na špejli, pootáčela s ním a klientka na něj dělala štětcem tečky. Tento příklad jsem uvedl z toho důvodu, že se domnívám, že uvedení tohoto osobního poznatku v této kapitole, alespoň potvrdí výsledek tohoto výzkumu.

5.3 K dílčímu cíli 3

Informace jsem čerpal jednak z webových stránek, písemného materiálu, fotodokumentace a také z informací od pracovníka, který má přímo na starosti aktivizační činnost v daném zařízení.

Domov pro seniory v Hradci Králové – Domov U Biřičky

Zájmové kroužky:

1. Společenské hry – 1× týdně (křížovky, sudoku, bingo, kvízy, pexeso...).
2. Ruční práce – 1× týdně na každém patře v rámci oddělení (výroba různých předmětů za pomoci různých materiálů) .
3. Výtvarný kroužek – 1× týdně společný pro všechny patra (malování, práce s moduritem, modelínou, vystřihování, práce s papírem, malování vajec...).
4. Hudebně – taneční kroužek – 1× týdně.
5. Pěvecký kroužek – 1× týdně.
6. Kroužek vaření "Kuchařinky" (pečení, vaření...) – 1× týdně.
7. Skupinové cvičení – 2× týdně na každém patře v rámci oddělení.
8. Canisterapie – 1× týdně.
9. Jazykové kurzy (novinka) – němčina, angličtina.

Společné akce

Pořádání oslav narozenin – 1× měsíčně společně pro všechny patra (hudba, zpěv, pohostění)

Kulturní a společenské akce

Připravuje se vždy na každý měsíc a program zveřejňuje v novinkách. Jedná se o akce v samotném areálu domova pro seniory, tak o akce mimo tento areál. Jedná se především o nabídku koncertů, divadelních představení, výstav, hudebních a tanečních vystoupení atd.

Dále vystoupení dětí z mateřských škol, základních a uměleckých škol a také vysokých škol.

Akademie III. věku, která se koná jednou měsíčně.

Bohoslužby

Je zde možnost využití kaple, která se nachází přímo v areálu domova. V domově probíhají pravidelné bohoslužby církvi katolické a českobratrské evangelické.

Rodina

V rámci pomoci při obnovování a upevňování kontaktu s rodinou je zde nabídnuta pomoc ve formě možnosti využít při návštěvách společné prostory v zařízení a v létě možnosti využití terasy, zahrady či altánu. Navíc je zde další nabídka tzv. „Dílna s rodinou“ kde mohou klienti a jejich rodinní příslušníci společně vytvářet určité výrobky, např. vánoční, velikonoční atd.

Webové stránky

Co se týče webových stránek, stojí za zmínku vydávání bulletinu „Zpravodajství z Biříčky“ v nepravidelných intervalech, jehož cílem je informovat o novinkách v domově. Dále je zde pestrá nabídka volnočasových aktivit pod názvem „Aktivity pro klienty“.

Připravované novinky

Domov U Biříčky se na jaře připravuje na rekonstrukci a modernizaci objektu, kde se počítá s vybudováním nového evakuačního výtahu, dále nového zázemí pro personál, chráněné únikové cesty a dalších úprav. Hlavně ale, co se týče otázky zlepšení využití volného času, počítá se zde se zavedením internetu na pokoje. Tyto úpravy by měly trvat asi půl roku a měly by přijít Královéhradecký kraj asi na 25,5 milionu korun bez DPH.

DD Charitní dům Zdislava v Třebechovicích pod Orebem

Zájmové kroužky a další plánované akce:

1. Hobby – kroužek ruční práce (tvoření keramiky a následně díky vypalovací peci si zde keramiku mohou i vypálit). (každé dopoledne).
2. Pečení při nějaké příležitosti (např. na vánoce).
3. Společné promítání filmů z DVD (hlavně filmy pro pamětníky a pohádky)
– Út, Čt.
4. Práce s počítačem (jedná se o možnosti seznámení se s prací na počítači, pouštění různých prezentací, možnost luštění křížovek, řešení různých kvízů apod.)
– Po, Út, St.
5. Zpívání a poslech muziky za doprovodu harmoniky – 1× za 14 dní.
6. Společenské hry (např. Člověče nezlob se, Bingo, různé hry na procvičování paměti atd.) – 2× týdně.

7. Cvičení na jídelně – každý den.
8. Čtení literatury (buď ve skupině, nebo i individuálně).
9. Možnost využití zahrady (společné akce jako opékání buřtů, různá vystoupení, posezení s rodinou a na jaře pomáhání se sázením kytek).

Kulturní a společenské akce:

1. Zpívání dětského sboru z Danety z Hradce Králové.
2. Spolupráce s mateřskou školkou z Nepasic (např. hudební vystoupení, kulturní pásmo ke Dni matek nebo společné akce dětí a klientů z DD CHD Zdislava).
3. Spolupráce s DD Jitřenka v Opočně (klienti z jednotlivých zařízení soutěží v různých disciplínách mezi sebou).
4. Pořádání výletů (např. výlet do parku v Častolovicích, výlet na kozí farmu do Kohoutova, výlet do skanzenu v Krňovicích, návštěva betléma v Třebechovicích pod Orebem, místní výlety do lesoparku a okolí apod.).
5. Oslavy narozenin.
6. Mše svatá – každý pátek.
7. Evangelické bohoslužby – 2× měsíčně.
8. Návštěvy koncertů.
9. Návštěvy kina (kino Centrál v Hradci Králové).
10. Návštěvy divadla.
11. Akce zaměřené k nějakému svátku (např. Velikonoce – 22.03. povídání o Velikonocích a 24.03. barvení vajíček na jídelně, další akce na Mikuláše, na Vánoce atd.)

Bohoslužby

Je zde možnost využití kaple, která se nachází přímo v areálu domova. Zde se koná každý pátek mše svatá či pravidelné bohoslužby církví katolické a českobratrské evangelické. Klientům, kterým jejich zdravotní stav neumožňuje návštěvu společných bohoslužeb, je zajištěna dle jejich požadavku návštěva na pokoji klienta.

Rodina

V rámci pomoci při obnovování a upevňování kontaktu s rodinou je zde nabídnuta možnost využít při návštěvách společné prostory v zařízení a v létě možnost využití zahrady.

Webové stránky

Webové stránky by mohly být dle mého názoru, co se týče prezentace aktivizačních programů, bohatší a lépe propracované. Jak jsem zjistil při svém výzkumu v tomto zařízení, nabídka volnočasových aktivit je zde pestrá a pro klienty zajímavá. Byl jsem ale informován, že na aktualizaci stránek a konkrétně i části, která se zabývá možnostmi využití volného času pro seniory, se již pracuje.

Domov pro seniory v Geriatrickém centru Týniště nad Orlicí

Zájmové kroužky a další plánované akce:

Sociálně terapeutické činnosti

1. „Klub vzpomínek“ – reminiscenční terapie – 10× v roce.
2. „Klub úsměv“ hovoří se k určitému tématu.
3. Návuk a procvičování jemné motoriky – stříhání, práce s papírem, namotávání stuh... – 1× týdně.
4. Procvičování paměti – rébusy, kvízy, hádanky apod. – 1× týdně 0,45–1 hodina.
5. Muzikoterapie – 1× týdně 1 hodina.
6. Ergoterapie – různorodé činnosti v dílně – např. lepení, keramika, šití, pletení, přesazování květin, pečení, práce na ergoterapeutickém stolku apod.
– 1× týdně 1 hodina.
7. Skupinová cvičení (rozcvičky) – 1× týdně 15 min.
8. Individuální cvičení s rehabilitační sestrou na základě doporučení lékaře
– 1× týdně 10 min.
9. Individuální rozhovory – 1× za měsíc 15 min.
10. Pro ležící individuálně masáže rukou, nohou, bazální stimulace.
11. Canisterapie.
12. Možnost využití masážního přístroje.

Dále:

1. Klienti se mohou podílet na péči o rybičky, papoušky, pokojové květiny.
2. Procházky (dle počasí a zdravotního stavu) – zahrada, park, do města.
3. Skupinové čtení na pokračování – možnost i individuálně – max. 30 min. denně.
4. Setkávání s písničkou – 1× týdně 1 hodina.
5. Sezónní aktivity (masopust, sportovní odpoledne, opékání buřtů, zábavná odpoledne apod.

6. Pouštění mluveného slova – čtení knížky.

7. Pouštění filmů (DVD).

Kulturní a společenské akce:

1. V rámci spolupráce s mateřskou a uměleckou školou zde probíhají různé vystoupení.

2. Hudební vystoupení dobrovolníku, kde mají možnost si klienti i zazpívat své oblíbení písničky.

3. V létě různé zájezdy a výlety.

4. Pořádání besed na různé téma.

5. Akce zaměřené k nějakému svátku (Mikuláš, Velikonoce, Vánoce...).

Bohoslužby

Bohoslužby probíhají ve společenské místnosti. Klienti, kteří jsou schopni, mají možnost si sami navštívit místa mše a bohoslužeb dle svých potřeb a výběru. Klientům, kteří ale potřebují pomoc druhých, aby se na toto místo konání bohoslužby dostali (především se jedná o doprovod či odvoz), je zajištěna pomoc ze strany personálu. Bohoslužby se konají v budově a to 1× za měsíc katolická mše, 1× za měsíc evangelická mše, 1× za 3 týdny křesťanské odpoledne. Klientům, kterým jejich zdravotní stav neumožňuje návštěvu společných bohoslužeb, je zajištěna dle jejich požadavku návštěva na pokoji klienta a to maximálně 1× za měsíc katolická, 1x za měsíc evangelická a 1× za 3 týdny křesťanská návštěva.

Rodina

Dále je zde v rámci pomoci při obnovování a upevňování kontaktu s rodinou nabídnuta pomoc ve formě možnosti využít při návštěvách společné prostory v zařízení a v létě možnosti využití terasy, zahrady či altánu.

Webové stránky

Co se týče webových stránek, stojí za zmínku vydávání časopisu „KULTURNÍ OBČASNÍK“, který je vydáván jejich klienty. Zde se dozvíme některé aktuality a zajímavosti ze života v jejich centru.

5.3.1 Shrnutí dílčího cíle 3

Z výzkumu analýzy dokumentů nabídky aktivizačních programů v jednotlivých zařízeních jsem zjistil jeden poznatek a to, že jednotlivé domovy mají bohatší nabídku těchto aktivit, než se lze dozvědět tzv. „zvenčí“. Při výzkumu jsem proto doplňoval spoustu informací, které jsou zde uvedeny. Jinak lze v podstatě konstatovat, že nabídka aktivizačních činností je pestrá, dostatečná a zajímavá. Tím ale nechci tvrdit, že není co nadále zlepšovat či doplňovat. Co se týče webových stránek, při srovnávání jednotlivých zařízení nejlépe dopadly stránky Domova U Biřičky v Hradci Králové, pak domova pro seniory v Týništi n. O. a nejslabší byly stránky DD Charitní dům Zdislava v Třebechovicích p. O., kde je o aktivizačních programech minimum informací. Při rozhovoru jsem byl ale informován, že o tomto problému vědí a tyto stránky se chystají aktualizovat. Abych byl ale objektivní, tak jejich nabídka aktivizačních činností v samotném zařízení byla na výborné úrovni. Informační materiál týkající se volnočasových aktivit byl ve všech domovech perfektní a fotodokumentace také. Zároveň jsem si díky této fotodokumentaci mohl ověřit i akce, které byly naplánované (teorie) a posléze i proběhly (praxe).

Závěr

Jak již bylo řečeno, hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjištění, jak jsou senioři spokojeni s nabídkou aktivizačních činností v jednotlivých zařízeních. Celý výzkum měl za úkol nejen podrobně vyslechnout samotné klienty pomocí rozhovoru k danému tématu, ale seznámit se například i s prací zaměstnanců, kteří se o tyto klienty starají – tzn., jak jim pomáhají, jak zajišťují jednotlivé akce, s jakými požadavky ze strany klientů se musejí vypořádat apod. Zde bych výsledky šetření shrnul do pár vět. V podstatě jsou klienti s nabídkou volnočasových aktivit v jednotlivých zařízeních spokojeni, jak to mj. vyplývá i z odpovědí respondentů na dané otázky. Dále z výzkumu vyplývá, že přístup personálu k samotným klientům je velice dobrý. Klienti jsou včas a dostatečně informovaní o pořádaných akcích a personál jim ve všech směrech pomáhá. Nabídky těchto aktivizačních programů jsou tak rozmanité, že si z nich může vybrat každý.

Další velice důležitou částí byla studie veškerého dostupného materiálu o aktivizačních programech. Zde jsem zjistil spoustu důležitých indicií, které by mohly sloužit jako námět pro zlepšení práce jednotlivých domovů pro seniory. Jak jsem již uvedl, v oblasti informací je, co se týče volnočasových aktivit, v mnoha věcech co zlepšovat. Jednotlivá zařízení nabízejí opravdu bohatý výběr akcí, o kterých jsou klienti dobře informovaní, jen nejsou dostatečně prezentovány na oficiálních webových stránkách. S webovou prezentací Domova U Biřičky jsem byl spokojen. V jejich celkové nabídce mne ihned upoutala pozornost nabídky „Aktivity pro klienty“ a po rozkliknutí jsem našel dobře zpracované informace o těchto aktivitách. Také stojí za zmínku vydávání bulletinu „Zpravodajství z Biřičky“ v nepravidelných intervalech, jehož cílem je informovat o novinkách v domově

Na webových stránkách domova pro seniory v Geriatickém centru Týniště n. O. mi chybí něco podobného, jako má Domov U Biřičky, tj. přímý odkaz na nabízené volnočasové aktivity. Zde bych doporučil nápravu. Na jejich stránkách oceňuji, že zde mají v elektronické podobě vydávání časopisu „KULTURNÍ OBČASNÍK“, který je vydáván jejich klienty. V časopise jsou uvedeny aktuality a zajímavosti ze života v jejich centru a také bohatá fotogalerie. Webové stránky Charitního domu Zdislava v Třeběchovicích pod Orebem jsou jednoduché a v oddělení „Volný čas“ se dozvíme jen pár informací. Je to velká škoda, protože při mé návštěvě v tomto zařízení jsem mohl na vlastní oči

vidět, co pro své klienty zmíněný domov pořádá. Klienti jsou zde, dle rozhovorů nabídkou, ale i přístupem personálu velice spokojeni.

Na závěr bych chtěl dodat, že bych byl velice rád, kdyby i jen malou měrou tento výzkum, výsledky a doporučení mé bakalářské práce pomohly nejenom těmto, ale i dalším domovům k zlepšení jejich nabídky volnočasových aktivit, lepší propagaci toho, čeho dosáhly a co všechno nabízejí (hlavně webové stránky), a tím vším i zlepšily spokojenost svých klientů.

Seznam použité literatury

- [1] CASE, Caroline a Tessa DALLEY. Arteterapie s dětmi. 1. vyd. Praha: Portál, 1995, 175 s., 33 čb. fot. na příl. Speciální pedagogika (Portál). ISBN 80-7178-065-0.
- [2] DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 112 s. ISBN 978-80-247-4138-3.
- [3] GALAJDOVÁ, Lenka a Zdenka GALAJDOVÁ. Canisterapie: pes lékařem lidské duše. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 167 s. ISBN 978-80-7367-879-1.
- [4] HAŠKOVCOVÁ, Helena. Fenomén stáří. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010, 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9.
- [5] HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- [6] JEBAVÁ, Jana. Úvod do arteterapie. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1997, 95 s., 16 s. obrazových příloh. ISBN 80-7184-394-6.
- [7] KALVACH, Zdeněk. Geriatrie a gerontologie. Vyd. 1. Praha: Grada, 2004, 861 s. ISBN 80-247-0548-6.
- [8] MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003, 287 s. ISBN 80-7178-549-0.
- [9] MIOVSKÝ, Michal. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.
- [10] MÜHLPACHR, Pavel. Gerontopedagogika. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 203 s. ISBN 80-210-3345-2.
- [11] ROMANOWSKA, Barbara. Muzikoterapie: ladičky a léčení zvukem. Vyd. 1. Frýdek-Místek: Alpress, 2005, 184 s. Klokan (Alpress). ISBN 80-7362-067-7.
- [12] ŠICKOVÁ-FABRICI, Jaroslava. Základy arterapie. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 167 s., 8 s. obr. příl. ISBN 80-7178-616-0.
- [13] ŠTILEC, Miroslav. Program aktivního stylu života pro seniory. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 135 s. ISBN 80-7178-920-8.

- [14] WALSH, Danny. Skupinové hry a činnosti pro seniory: interakce a sebepoznávání, hry se slovy, kvízy, cvičení a relaxace, každodenní aktivity. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 203 s. ISBN 80-7178-970-4.

Internetové zdroje

- [15] Co je canisterapie? – Canisterapeutické centrum Zlín [online] [cit. 30.12.2015].
Dostupné z: <http://www.canisterapie-zlin.cz/canisterapie.php>
- [16] Domov důchodců ChD – Zdislava – Představení domova [online] [cit. 18.12.2015].
Dostupné z: <http://www.ddzdislava.cz>
- [17] Domov U Biřičky: Titulní strana [online] [cit. 09.12.2015].
Dostupné z: (<http://www.ddhk.cz>)
- [18] Geriatrické Centrum Týniště nad Orlicí – Úvod [online] [cit. 21.12.2015].
Dostupné z: <http://www.gctyniste.cz/>

Seznam dalších využitých zdrojů

- [19] HOLCZEROVÁ, Vladimíra a Dagmar DVOŘÁČKOVÁ. *Volnočasové aktivity pro seniory*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4697-5.
- [20] SUCHÁ, Jitka, Iva JINDROVÁ a Běla HÁTLOVÁ. *Hry a činnosti pro aktivní seniory*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0335-3.

Legislativa

- [21] Zákon o sociálních službách – č. 108/2006 Sb., § 49

Seznam použitých zkratk

WHO Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)

DD Domov důchodců

IČO Identifikační číslo osoby (číslo právnické osoby)

CHD Chráněná dílna

Seznam tabulek

Tabulka 1: Tabulka transformačních kroků.....32

Seznam příloh

Příloha 1: Přepis celého rozhovoru s klientem

Příloha 1: Přepis celého rozhovoru s klientem

V této příloze uvádím přepis rozhovoru s klientkou, která žije v Domově U Biřičky v Hradci Králové. Vzhledem k tomu, že prováděný výzkum byl anonymní, začíná přepis rozhovoru až po zaznění osobních údajů, které by mohly vést k identifikaci dané klientky.

Pro přehlednost je v rozhovoru výzkumník označen písmenem „V“ a klientka písmenem „K.“

V: *„Líbí se Vám aktivity, které Vám zde nabízejí?“*

K: *„No, líběj všechny.“*

V: *„Jaká je tady Vaše nejoblíbenější?“*

K: *„No, moje nejoblíbenější asi tady ty ruční práce.“*

V: *„Tak a teď se ještě zeptám, jakou formou jste o tom informována?“*

K: *„Sestřička, spolubydlící, nástěnka a rozhlas, já ho slyším.“*

V: *„Za čtvrté, co byste ještě ocenila, jaké další aktivity?“*

K: *„Nu, tak když je tady toho plno, úplně, dostatečně. Moc je tady aktivit.“*

V: *„Pětka. Jak se často účastníte nabízených aktivit?“*

K: *„No, pokud můžu, tak jo, několikrát týdně.“*

V: *„Za šesté. Co si myslíte, že by zajímalo i ostatní, aby na tyto aktivity chodili?“*

K: *„Tak to tak nevím, ne.“*

V: *„Sedmá otázka. Máte raději individuální nebo skupinové aktivity?“*

K: *„Tak, skupinové radši mám. Ale takhle také chodím i sama jako.“*

V: *„Jste spokojena s přístupem personálu?“*

K: *„No já, ohromně. Všichni jsou tady na nás milí velice.“*